

Licht in de duisternis

Ver voor wij bestonden bestond het licht. Het speelde in de ruimte. Het wist niet wat de ruimte was. Het wist ook niet wat spelen was. Het licht wist niet van ons toekomstige bestaan. Zelfs niet dat het ervoor voorwaardelijk was. Het licht wist niet dat wij het later, véél later, licht zouden noemen. Taal is niet nodig voor het licht om zelf te bestaan. Ook niet om de mogelijkheden te scheppen voor al het leven en dus ook voor òns bestaan...

Ver voor wij als mensen woorden vonden voor de wereld om ons heen 'begrepen' we van binnen uit hoe konden we samen konden leven met en in de wereld buiten ons. Een mensenleven gaat aan woorden vooraf...

Kerst 1988. Het verhaal dat ik wil vertellen ontstaat. Onderdeel is de taal van twee rapporten met een tussenliggende tijdsperiode van 15 jaar. 1 Het rapport van de Club van Rome(CvR): The limits to growth (1972). 2 De politiek-bestuurlijke reactie van de VN in het Brundtland rapport(BR): Our common future; think global, act local (1987). Duurzame ontwikkeling was het antwoord van het BR op de door de CvR gesignaleerde problemen. Het verhaal van 1988 is anders, fundamenteler dan de rapporten. De basis ervan ligt ver voor taal bestond en ver voor wij mensen bestonden. Het is een achteraf begrepen en verwoord verhaal over de oorsprong van energie en materie. Een re-constructie. Kort gezegd komt het erop neer dat wij als mensen geen materie of energie kunnen maken. Het was er allemaal al lang voor ons. We ver-maken alleen.

Brood bakken we van gemalen graan met behulp van warmte. Voor malen en bakken is energie nodig. Graan groeide uit zaad met behulp van energie van de zon. Een complex natuurlijk proces. Eenvoudiger is de productie van een oven. We verzamelen allerlei grond-stoffen, bewerken ze en bouwen ze samen tot een stenen of metalen oven. Alles met behulp van energie, ook de energie die we als mens zelf leveren in de vorm van arbeid, mogelijk gemaakt door het eten van voedsel; oa. brood. De circulaire economie bestaat zo bezien al heel lang...

Kerst 2022. Het verhaal gaat nog steeds verder. Het is nog niet klaar. Sterker nog, de problemen verergeren. De oplossing lijkt, hoewel via Kopenhagen(2009) en Parijs (2015) geaccepteerd, inmiddels onhaalbaar. Luister maar naar de politici, (financieel)economen, bestuurders en al die anderen. Hun, en daarmee ons leven, lijkt aan elkaar te hangen van de klimaatcrisis, de energiecrisis, de stikstofcrisis, de voedselcrisis, de CO₂crisis, de PFAScrisis, de corona en andere gezondheidscrises, etc.

De oplossing is technisch gezien relatief eenvoudig. Er is een andere, duurzame weg bekend die we moeten inslaan. Allereerst (h)erkennen dat we als mensen in het energetisch-materiële domein niets kunnen maken maar slechts vermaken. Vervolgens dat alleen we nog materie recyclen; niets meer weggooien en zo weinig mogelijk nieuwe materie in de loop brengen. Tenslotte alleen duurzame energie gebruiken waardoor we geen CO₂vervuiling en extra warmte in de atmosfeer brengen.

Die nieuwe weg van het nieuwe verhaal inslaan vraagt een nieuwe keuze. Veel, vooral jonge mensen zien er naar uit omdat ze intuïtief zien dat de huidige weg doodloopt. Veel ouderen zagen het al langer aankomen maar hoopten dat er alsnog een nieuwe technische oplossing zou komen. Nu die uitblijft en de symptomen versneld toenemen zijn ook zij bereid een nieuwe weg in te slaan.

De Verlichting bracht ons op het spoor van de Industriële Revolutie waar we nu na het zoet van goederen en geld worden geconfronteerd met de wrange vruchten van de vervuiling en het gebruik van de verkeerde, fossiele energie.

Net voor het eind van het jaar keert het licht weer terug. Je kunt er wel op rekenen maar net niet de klok op gelijk zetten. Het lijkt ieder jaar hetzelfde maar is het niet. De tijd is altijd nieuw...soms zo nieuw dat we spreken van een ander tijdperk. Een tijdperk waarin we goede voorouders kunnen zijn voor onze kleinkinderen...gelukkig maar!

Dick van Elk, 25-12-2022